Поштарина плаћена у готову

НОВИ САД
четвртак
3 августа 1939
Година V
Бр. 180(1.259)

ДАН

Главни уредник: ЛАЗАР АТАНАЦКОВИЋ

Независни информативни дневник
Излази свакодневно осим понедељника
Примерак 1 дин.
Месечна претплата 20 д. за земљу 50 за иностранство
Огласи по тарифи

Редакција и администрација: Краља Александра 7. — Телефони: 21-05 — 21-06. Чековни рачун код Поштанске штедионице у Београду број 58.460. — Поштански фах број 178. — Рукописи се не враћају

Недостатак у енглеској формули о индиректном нападу

главни је узрок што преговори у Москви још нису завршени

Москва, 2 августа (А.А.) „Рајтер“ јавља: Како је синоћ Совјетска Телеграфска Агенција саопштила, један од узрока за одуговлачење британско-француско-совјетских преговора јесте што британска формула о индиректном нападу има један недостатак у погледу означавања нападача.

Коментаришући прекјучерашњи говор г. Бутлера, у парламенту о овом кредиту, у саопштењу се вели, између остало:

„Уствари, разлика хоће ли се узети у обзир или, пак, неће независност балтичких држава, пошто обадве стране пристају на гарантије, није у питању, него је у питању зашто да се пренебегава овај недостатак британске формуле о индиректном нападачу“.

ТЕРОРИСТИЧКА АКЦИЈА ИРАЦА ТРАЈАЋЕ ЈОШ ДВЕ И ПО ГОДИНЕ?

Берлин, 2 августа. (А.А.) ДНБ јавља. Данашњи листови преносе вест лондонског листа „Њус кроникл“, који тврди да је од команде ирске републиканске армије у Даблину примио писмо, према коме ће терористичка акција Ираца трајати још најмање две и по године, иако сваконедељно кошта 1200 фунти стерлинга.

У писму ирска републиканска армија прети осветом британским држављанима у Ирској, ако енглеска полиција продужи гоњење ирских терориста из Енглеске.

У писму се даље демантују сви гласови да је ирски покрет субвенционисан из иностранства.

ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ ОСТВАРЕНА ВОЈНА САРАДЊА ИЗМЕЂУ НЕМАЧКЕ, ИТАЛИЈЕ И ШПАНИЈЕ

Рим, 2 августа. (А.А.) Авас јавља: Изгледа да је сарадња Шпаније са силама осовине у војној области свршена чињеница. Овај закључак изводи се из саопштења, према коме се одржавају заједнички састанци италијанског, немачког и шпанског генералштаба на крстарици „Пола“ поводом поморских маневара. Ово изгледа утолико вероватније што шпанска војна мисија, под вођством генерала г. Санчес Гонзалеса, долази на италијанске маневре који су ноћас отпочели.

МАНЕВРИ ИТАЛИЈАНСКЕ ВОЈСКЕ ИМАЈУ ЗАДАТАК ДА ПРИМЕНЕ НОВУ РАТНУ ТЕОРИЈУ

Милано, 2 августа. (А.А.) Агенција Стефани јавља:

Државни потсекретар министарства војног и начелник главног генералштаба генерал г. Париани примио је италијанске и стране новинаре, који су дошли да прате маневре италијанске војске.

У датој изјави генерал г. Париани је рекао да маневри имају за циљ да примене нову италијанску ратну теорију, која се углавном састоји у томе да се непријатељски фронт брзо разбије и да се без уздржавања успех искористи ,како би се непријатељ потпуно уништио.

Г. Париани је затим дао појединости како ће се маневри развијати, а нарочито како ће функционисати моторизоване колоне, посебно кола у којима су смештене канцеларије и одељења за спавање. Трупе су снабдевене нарочитим радиостаницама, преко које ће се давати вести и одржавати морал војника. Поједина моторна кола могу се претворити и у капеле, а нека у сале за операције рањеника.

Генерал г. Париани је, најзад, изјавио да се за модернизацију италијанске војске има захвалити Дучеу, који је велику пажњу обратио усавршавању моторизованих колона.

Г. Париани је синоћ приредио у стану свога штаба вечеру у част страних војних мисија.

ТЕШКОЋЕ У ЈАПАНСКО-БРИТАНСКИМ ПРЕГОВОРИМА

Токио, 2 августа. (А.А.) ДНБ јавља: „Токио асахи шимбун“ тврди да су се у току последњих дана појавиле готово непремостиве тешкоће у преговорима између Велике Британије и Јапана по питању валуте и сребра у Тијенцину. Јапан одлучно тражи да се јапанским властима преда сво сребро које се налази у банкама у британској концесији и да се укине важење кинеских новчаница, док претставници Велике Британије изјављују да је сребро о коме се ради својина владе у Чунгкингу. Велика Британија признаје садашњи положај у Кини, али њени интереси тврде да она не може предузети никакву меру која би имала непријатељски карактер према влади у Чунгкингу.

Лист тврди да је због тога размимоилажења и дошло до тога да се преговори по том питању стално одлажу.

Москва, 2 августа. (А.А.) Авас јавља:

ОТВОРЕНА ЈЕ СОВЈЕТСКА ПОЉОПРИВРЕДНА ИЗЛОЖБА

Г. Молотов је јуче у Останкину, недалеко од Москве, отворио совјетску пољопривредну изложбу, којој су присуствовали, поред народних комесара, још и г. Литвинов, британски амбасадор г. Сидс и г. Стренг.

Г. Молотов је у своме говору рекао да овогодишња жетва у Русији неће бити слабија од прошлогодишње

ПОШТАНСКА ПИСМА ДОСТАВЉАЋЕ СЕ У НОВОМ САДУ И СУБОТИЦИ СВЕГА ЈЕДАНПУТ ДНЕВНО

Београд, 2 августа. Решењем Министарства пошта, телеграфа и телефона пошта ће се за време летњих врућина у Новом Саду и у Суботици разносити свега једном дневно. Ово решење ступа на снагу 4 о. м. (Дан)

ПРОГНОЗА ВРЕМЕНА ЗА 3 АВГУСТ СЛАБИЈЕ ЗАХЛАЂЕЊЕ

За Београд и околину: Слабије захлађење. Делимично облачно. Могуће су слабије олује са пљусковима кише

Остали крајеви: Слабије захлађење. Делимично облачно на већој северној половини, где ће бити местимично пљускова, кише и олује. Претежно ведро у јужним крајевима.

Сунце излази у 4,25, а залази у 19,03 часова.

Британски амбасадор у Токиу г. Крејџи тражи од јапанске владе да обузда противбритански покрет у Јапану и Кини

Токио, 2 августа. — (А. А.) Рајтер јавља:

Британски амбасадор г. Крејџи посетио је министра г. Катоа и у име британске владе захтевао да јапанска влада поведе највећу бригу о противбританском покрету у Јапану и Кини.

Лист „Ничи Ничи Шимсун“ додаје даље да је г. Крејџи изјавио да би иначе настале велике тешкоће у британско-јапанским преговорима. Г. Крејџи је истовремено ставио захтев да се о овом тражењу обавести јапански министар иностраних послова г. Арита.

Лист тврди да је г. Като одговорио да противбритански покрет у Јапану и Кине нема ништа заједничког са разговорима у Токиу. Противбритански покрет у Јапану је спонтано дело народних маса и кад би тај покрет угрозио одржање мира и реда, јапанска влада би била у свако време у могућности да одреди потребне мере.

Што се тиче противбританског покрета у Кини, јапанска влада нема никакве везе с тим покретом и не може на тој ствари ништа да учини.

Исти лист јавља да је амерички отправник послова посетио генералштабног секретара америчког одељења у јапанском министарству иностраних послова и скренуо му пажњу на то да се противбритански покрет у Кини претвара све више у покрет против белих људи и да угрожава на тај начин и животу и имању америчких грађана у Кини.

Претставник Сједињених америчких држава тражио је од јапанске владе да предузме мере против тог ширења мржње против странаца.

741 километар

и 755 метара нових путева добиће наша Дунавска бановина, као што смо јавили у јучерашњем броју, у року од пет година.

Најзад, после многих перипетија, једно важно питање наших крајева — планска изградња путне мреже — добија своје решење. Дунавска бановина ће закључити инвестициони зајам код Државне хипотекарне банке, у износу од 250 милиона динара, помоћу кога ће се изградити, по одобреним пројектима, најпотребнији нови путеви, пошто је познато да у Дунавској бановини поред 3.475 изграђених има и око 2.030 неизграђених путева. На овај начин сада ће се изградити нешто више од једне трећине још неизграђених путева.

Као што је познато из јучерашњег ДАНА са првом траншом одобреног зајма од 50 мил. дин. у Војводини ће се изградити око 110 километара нових путева. Од овога Банат ће добити око 60, а Бачка и Срем око 50 километара нових путева.

Надлежни су, свакако, добро учинили када су одлучили да се у Банату изгради највише нових путева пошто су они тамо најпотребнији. Слаби банатски путеви постали су већ пословични. Ми смо много пута писали о потреби изградње модерних камених путева у Банату где су путеви, несумњиво, најлошији у целој земљи. После Ослобођења држава у томе погледу није скоро ништа учинила за Банат, а самоуправе нису располагале са довољним средствима да би могле приступити изградњи путева у већем обиму. Велика насеља била су, по неколико месеци у години, просто отсечена од света, а наш ратарски свет није могао да износи своје аграрне производе на пијаце пошто и са четворопрежним коњским запрегама није могао да их извуче из страшног блата. Колике је штете трпела народна привреда од тог није потребно истицати. Банатски привредни кругови износили су врло често, у многобројним резолуцијама својих удружења и организација, велике потребе Баната за изградњом путне мреже, али су све ове жеље и захтеви остајали мртво слово на хартији. Политички фактори нису били довољно утицајни да би се једном озбиљно и одлучно приступило решењу овог, може се слободно рећи, виталног питања нашег Баната који је баш у погледу изградње камених путева, као најчистији словенски крај Војводине, био систематски и плански запостављан од власти бившег аустроугарског режима. Због тога је сасвим природно што се у Банату, не ретко, могао чути оправдан револт против овакве саобраћајне политике која је ову нашу важну област, пуне две деценије после Ослобођења, запостављала. Нашем националном свету у Банату није било лако да чује злураде примедбе, каква је, на пример, она која је била регистрована и у штампи, да привредни и културни центар Баната, Петровград, не би, свакако, ни данас био везан каменим путем са нашом Престоницом да није било чувене Макензенове офанзиве... Имали смо прилике баш ових дана да чујемо како се једна велика аутомобилска експедиција немачких туриста вратила из околине Панчева у Београд јер није била у могућности да са својим модерним колима прође непроходним путем који везује Београд са Вршцем. Такав и слични случајеви не остављају, несумњиво, ни најмање лепу слику наше управе и наносе велике штете нашем угледу у иностранству.

Због тога ће војвођанска јавност поздравити са највећим симпатијама одлуке надлежних да се са великим инвестиционим зајмом, који неће ни са једном паром оптеретити садашње јавне терете, пошто ће се амортизовати, углавном, из редовних средстава Путног фонда Дунавске бановине, приступи планској изградњи путне мреже наших крајева.

У претстојећим великим јавним радовима биће запослен и велики број радника. Било би потребно да надлежни поведу рачуна и о томе да се на изградњи путева запослују, у првом реду незапослени радници крајева у којима се нови путеви граде. Потребно је имати у виду чињеницу да наша покрајина има око 150.000 пољопривредних радника који ће ускоро, када жетва буде готова, остати без икаквог запослења и зараде. Његовим запослењем у изградњи путева допринеће се не само то да ће се беспослица смањити, него ће се истовремено и читав један, не мали, сталеж наших крајева привредно оснажити и бити у могућности да помогне и остале гране наше народне привреде.

Потребно је, најзад, подвући значај још два момента који су срећно решени у комплексу сложеног питања изградње путне мреже наших крајева. Први се односи на чињеницу да су надлежни чврсто одлучили да се са изградњом нових путева почне прво тамо где су они најпотребнији, држећи се, ипак, пројектованог плана да сви крајеви добију, према својим потребама, сразмеран број изграђених километара нових путева и мостова; и, с тим у вези, да се наше колоније, које се не могу похвалити да су се надлежни за њих до сада старали у довољној мери, у првом реду повежу каменим приступним путевима са главним саобраћајним артеријама како би њихови вредни насељеници били у могућности да своје земљорадничке производе износе на тржишта. Затим, потребно је подвући и значај одлуке надлежних у Банској управи да се још у току ове године отвори Бановински каменолом у Вршцу из кога ће се у пуној мери задовољавати потребе у каменом материјалу за изградњу нових путева у Банату. На овај начин, с обзиром на мање трошкове транспорта, из овог каменолома моћи ће се, по јевтинијој цени, добављати камени материјал те ће се тако из расположивих средстава изградити већа дужина нових путева у Банату.

?

Свака држава тежи томе да њено становништво у националном и верском погледу буде хомогено. Разумљива је, зато, тежња италијанских државних управљача да и у Јужном Тиролу становништво буде чисто италијанско, а неталијанско да буде враћено тамо одакле је и дошло. — У Рајх Пристанак Рајха на овај италијански предлог значи, несумњиво, велики дипломатски успех г. Мусолинија.

У вези са овим националним чишћењем Тирола, „Коришки Словенец“ пише да се међу Словенцима у Рајху шире вести да ће и они бити пресељени у Југославију, али да не треба тим вестима веровати, него жандармерији пријавити оне које те вести намерно шире.

ЧИТАЈТЕ „ДАН“

СПОЉАШЊИ ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД „ДАНА“

Немачке војне снаге

спремају се за највеће маневре које су икада организовале после рата. Читава северозападна Немачка заједно с морем биће „ратно подручје“. Вежбе ће трајати 48 часова, а ратни авиони „нападаће“ онај део Немачке који ће требати „одбранити“. Занимљиво је да немачка влада није позвала иностране ваздухопловне изасланике да посматрају вежбе. Све појединости о вежбама чувају се као највећа тајна. Моторизоване трупе учествоваће у највећем броју и доћи ће из јужне Немачке, Шлезије, Судета, Чешке и Моравске. Вежбе ће се постепено проширивати, док не захвате целу Немачку на свим угроженим границама, т. ј. на западу и према Пољској. Почетком месеца августа биће хитно позвани резервисти, а у многим подручјима већ сада се реквирирају моторна возила, док се погонска средства издају у ограниченој мери. Интересантно је да истовремено врше и италијанске војне снаге вежбе у долини реке Пада. Значај немачких војничких вежби је утолико већи што ће у овој борби, која ће ангажовати у одбрани 50.000 војника, бити употребљена и нови родови за одбрану Вествала како се зове западна утврђена линија Немачке. У иностраним се круговима много коментарише чињеница да је шеф немачког главног штаба Халдер позвао на вежбу шефа мађарског главног штаба генерала Верта, који ће бити, поред Италијана, једини странац кога су Немци позвали на вежбу.

Како треба организовати, у јеку туристичке сезоне, транспорт воћа и поврћа из Војводине у Далмацију и Словенију?

У Словенији и Далмацији данас скоро нема нашег воћа и поврћа, већ се продаје страно!

Љубљана, 2 августа. — Наша јавност добро зна, већ годинама, чињеницу да у доба највеће туристичке сезоне у западним крајевима државе тамо нема ни воћа ни поврћа којима у то доба обилују источни крајеви државе, и који не знају како и куда да их пласирају. То се догодило и ове године. Док, на пример, у Војводини, у Новом Саду, данас један килограм бресака стаје око 5 динара, дотле на Бохињском језеру, где ове сезоне има много Холанђана и Немаца, наших бресака уопште нема, него се продају италијанске, из Горице, веома скупо, скоро 20 динара по 1 килограму, које квалитативно јако заостају за нашим. Тако је и са осталим воћем и поврћем. Ни надлежне Трговачко-индустриске коморе, а ни приватна иницијатива, ништа нису предузели да се стање поправи, како би Словенија и Далмација, у време плиме туристичке сезоне, биле снабдевене са нашим воћем и поврћем, које би странци веома радо куповали и трошили, да га има.

Један Немац, који је ове године обишао Далмацију и Словенију, изјавио је ово:

— Ми, Немци, ишли би радије у Италију ,него у Југославију, јер у Италији у летње сезоне добијамо у изобиљу јевтиног воћа и поврћа, и то веома доброг. Међутим, за Италију не добијамо девизе, и зато морамо да долазимо у Југославију, где нема ни воћа ни поврћа у довољној количини, ни доброг, ни јевтиног. А ми га веома радо једемо, и били би његови захвални потрошачи. Зашто се нешто озбиљно не предузме код Вас у овом правцу?

Проблем снабдевања Далмације и Словеније јевтиним и добрим воћем и поврћем из источних крајева државе, у доба највеће туристичке сезоне, није нерешив. Са мало добре воље и смисла за организацију и то питање би могло да буде повољно решено, и западни крајеви наше државе постали би веома добри потрошачи воћа и поврћа источних крајева. (Дан)

Санаторијум „Лиман“
СВАКОВРСНЕ ОПЕРАЦИЈЕ И ЛЕЧЕЊА надзор лекара специјалиста.
Стручно обављање порођаја. Слободан избор лекара.
Снижена тарифа. Нови Сад, Стражиловска улица, 7. Телефон 27-05

ВЕНЧАЊЕ Г. МИРКА ЛАТАСА

Београд, 2 августа. — Сутра ујутру у 8 часова венчаће се у Топчидерској цркви г. Мирко Латас, библиотекар Народне скупштине, са госпођом уд. Маром Д. Поповић рођ. Гавански. Првог кума, Председника Краљевске владе г. Драгишу Цветковића заступаће на венчању Министар трговине и индустрије г. Јеврем Томић. Други кум ће бити г. Бошко Недић. (Дан)

Др. Анте Старчевић

Поводом говора г. Милутина Мајера

Краљевски отпис од 8 новембра 1861, којим се сабору троједне краљевине Хрватске, Славоније и Далмације одговара на адресу, написао је тадашњи канцелар хрватски код централне владе у Бечу, Иван Мажуранић. Сем њега премапотписао је тај важан, повеснички документ, и Фрањо Жигровић Преточки, но бесумње, ипак, дух његов има да се припише углавном потоњем бану пучанину Мажуранићу. прослављеном и великом песнику хрватском, песнику епоса „Смрт Смаил-аге Ченгића." Тај краљевски отпис и у њему изјављено мишљење канцелара Мажуранића о саборској адреси поразна је критика на целокупан рад тога сабора, на његов политички став у томе важном тренутку народне повеснице хрватске, и ја ћу из тога отписа навести неколико одломака.

Пошто је објаснио да је циљ дипломе од 20 октобра 1860 био да се среде прилике у целој држави, и да је темељна мисао дипломе у складу са закључцима хрватског сабора од године 1848, чуди се ставу сабора од 1861 израженог у адреси. „Јер ,буд колико ми похвално признавали публицистична истраживања хисторије, опет се не да тајити, да се јавно право поменуте наше краљевине, каконо се, након различитих случајева хисторије, бијаше најпосле установило, пред наступом догађаја од 1848, неможе довести у склад с јавним правом исте, каконо се ово има изобразити након потпуна развоја често поменутих државних начела наших, ни у обзиру на опсег њезина законотворства и на пружене јој тим гаранције будућега њеног опстанка..." ...„Укратко, ми се надасмо поуздано, да вјерни поданици наши у поменутој нашој краљевини... у превишњој оној дипломи нашој неће видјет сухопарне и безживотне формуле права, него да ће у њој видјет оно што изнад свега сама собом хоће да буде, то јест постулат политичке потребитости, тер уједно за троједну нашу краљевину начелно дозвољење жељах њезиних и предлогах, изјављених на сабору њезину од године 1848..." Јер са жалошћу само бијаше нам суђено из ваших Величанству нашему поднешених писама разумјети да је сабор народа... толи важно и за њега самога и за укупну државу питање државноправнога положаја његова према укупној монархији тражио ријешит на искључиву и стога неплодну пољу позитивнога права, позивана од вас без обзира на догађаје од године 1848, и без обзира на тадашње закључке сабора; мјеште да потражи ријешење то на пољу властитих политичких користих и потребоћах ,које је поље у ствари овој изнад свих осталих одлучно." ...„Таково расправљање опћенитих државноправних питањах неморе већ ни само по себи да уроди добром успјехом"... ...„С тога неупуштајући се на овом месту у просуђивање ваљаности или неваљаности премногих оних правних спомеников, већ самом давном старином својом вриједних штовања, које наведосте, сасвим смо тиме увјерени да би одлука ваша о поменутих важних питањих државе била посве противна, да будете при том спокојно и без страсти увели на ум политичне и народне интересе премиле нам троједне краљевине." .....„Мјеште тога волише ваше вјерност напрама укупној држави заузети држање посве негативно и поставит на мјесто правих интересах краљевине сухопарно питање права, не обзирући се ни мало на то да је уопће свако материјално право, полаг захтјевах мјењајућих се с временом политичних и народних интересах државах и народах, по самој нарави, подвржено многим прогресивним преинакам." ...„А што надаље верности ваше ишту безувјетно, да опет повратимо у живот стародавни устав, који, како вам је знано, бјеше искључиво феудалан, нипоштов више није ни могућа." ...„Када без обзира на посвемашњи покрет у јавном праву краљевине, произведен го дине 1848, вазда само акцентуира и иште натраг стародавно право, које данашњи дан више није могуће."

Таку је поразну критику дао на рад сабора од године 1861 главом Иван Мажуранић. На томе сабору учествовао је и Анте Старчевић, потоњи утемељач странке права. Он је већ био познат и чувен у Хрватској из скупштина жупаније речке, у којој је вршио службу великог бележника (Полић, Парламентарна повјест), а у томе сабору прихватио је предлог др-а Евгена Кватерника који неће да се Хрватска веже ни са Угарском ни с Аустријом, него хоће да буде сасвим неодвисна и самостална. Његово разлагање иде на то: „пошто ће нас и Мађари и Аустрија у својем загрљају, јер су од нас јачи, угушити, с тога будимо самостални." (Полић, ибидем). И Кватернику, па дакле и Старчевићу, пребацивали су противници што није указао на пут и начин како да дође до свога циља, и напомињали су да је тај предлог за 100 година преурађен. Али то није важно за становиште ни Кватерника ни Старчевића, јер они су били толико зрели људи и озбиљни да су и сами могли оценити тешкоће да се постигне њихов програм у државноправном питању. Важно је, међутим, то да су само Старчевић и Кватерник стали иако не сасвим, а оно углавном на темељ природнога права, и тако остали ван онога лавиринта у коме су се изгубили остали хрватски политичари на томе сабору, позивајући се на заплетену повесницу својих односа са Угарском и Аустријом. Странка права није признавала никаквих заједничких интереса ни с ким, те није уопште хтела ни с ким уговарати до ли једино са законитим краљем на темељу цетинскога избора и прагматичне санкције од године 1712. (Полић, Повјест парламентаризма).

По моме мишљењу то је велика и најглавнија заслуга Старчевићева у хрватској повесници. То је код Срба правилно уочио сам Јован Скерлић, и показао потпуно правилно разумевање Старчевићевог става, да се тако изразим, у спољној политици Хрватске.

У погледу унутрашње политике Старчевић је стајао на начелу полићичког хрватског народа, на историјском начелу. По његовој теорији у Хрватској може да постоји [illegible] рватски народ, политички хр[illegible] народ. Какво је расно и на[illegible] порекло чије, то је сасвим [illegible] ствар, сви грађани Тројед[illegible] су политички Хрвати. Гајев илирски, и потоњи Штросмајеров југословенски покрет нису ништа друго до тражење основице за политичку сарадњу Срба, Хрвата и Словенаца, а доцније и Бугара, можда, јер сви трезни родољуби су морали увидети да је у сарадњи свију једина гаранција успеха. Све те, пак, покрете прогласио је Старчевић страховитом заблудом народа који је код тога покрета несвјестно учествовао, а злочином људи који су га створили и водили, те који нису били друго већ туђи плаћеници и робови." (Полић, Повјест парламентаризма).

Странку права доцније је прихватио др. Јозуа Франк, страни досељеник у Хрватску, и он је нарочито разрадио потребу финансиске самосталности Троједнице и водио огорчену акцију да се она постигне, а форсирао је и идеологију политичког народа хрватског. И једна и друга акција нису биле политички незгодне ни Угарској ни Аустрији, јер за њих је најопаснији део програма Старчевићеве странке био онај о државноправном положају Троједнице, којим се тражила њена пуна самосталност, а на чему др. Франк није много јашио. Борба за финансиску самосталност је била компликована за широке слојеве народа, а било је само разумљиво свету непомирљиво држање према Србима у Троједници. То је страховито закрвило односе између Срба и Хрвата, и имало је одлучан утицај на развитак политичких прилика у Троједници. Отпор земље према Бечу, а нарочито према Пешти, сасвим је ослабио, тако да су Мађари могли натурену нагодбу из 1868 неколико пута једнострано и самовласно да мењају на штету Троједнице (Ријека).

Ма колико да је Старчевић био револуционаран према Бечу и Пешти, та његова револуционарност је је била вербална, јер он није предузимао никакве акције да се хрватски народ стварно и ослободи Беча и Пеште. Зато се Мажуранићева критика тога сабора да је заузео само негативно становиште према укупној држави, и да се држао сухопарног питања права, односи у великој мери и на Старчевићев став. Доцнији његов политички развитак потпуно је оправдао такву критику из године 1861.

Зато је неразумљиво шта је г. Милутин Мајер хтео рећи у своме говору на дан прославе 60-огодишњице г. Влатка Мачека, када је изјавио да Хрватска сељачка странка у политици стоји на темељу Старчевићеве странке права? — Србијанска војска у две узастопне битке, на Церу и на Руднику, године 1914 понизила је и збрисала ауторитет и Пеште и Беча који им је био потребан да би владали југословенским земљама, па дакле и Троједницом, а победа савезника у години 1918 збрисала је Хабсбуршку монархију, па, дакле, и све односе њене према Хрватској краљевини који се оснивају на уговорима од цетинског сабора у години 1527 па све до јесени 1918 године. Нов поредак у Европи, пак, збрисао је фикцију политичког народа, јер поратне државе су расно-народне, али тако да је у новим државама свима народним групама које не спадају у државотворни народ зајемчено не само право опстанка већ и равноправног развитка. Из овога се види да од основице на којој је Старчевић своју политичку концепцију разрадио није остало ништа. Несумњиво, наступило је ново доба, ново поглавље повеснице и Српске, и Словеначке, па свакако и Хрватске.

Становиште које је имала странка права неприхватљиво је било одувек за Србе који живе у Троједници, а још мање за Србе Војвођане. Милетић на сабору у Пешти, на седници од 9 априла 1866 године, изјавио је: да Срби Војвођани никада неће пристати да се утопе у фикцији политичког мађарског народа. Данас, после Куманова, Цера и Кајмакчалана, о томе нико не може ни сањати. Односи се могу изградити само на пуној равноправности и на пуном поштовању свачијег сваког народног интереса, и свачије народне части.

А то значи да о Старчевићевом програму данас не може бити ни разговора, јер га је време прегазило.

Инж. СВЕТОЗАР МАТИЋ

Одликовање г. Драг. Дринчића

Помоћник Бана г. Драгомир Дринчић

Београд, 2 августа. — Указом Краљевских Намесника, на предлог г. Претседника Министарског Савета и Министра унутрашњих дела, одликован је г. Драгомир Дринчић ,помоћник Бана Дунавске бановине, орденом Југословенске Круне трећег реда.

Као што је познато овај високи орден, којим је г. Дринчић одликован за свој предани рад на положају помоћника Бана Дунавске бановине, носи се око врата. **(Дан)**

Нови претседник немачког школског фонда

Управа Школског фонда Немаца Краљевине Југославије, на својој седници, изабрала је за свога претседника г. др. Георга Грасла.

Како су Словенци у Међумурју 1918 године збацили мађарске окове и прокламовали своју народну индивидуалност

Пише: Тоша Искруљев

3

Судећи по ископинама ,људи су живели овде још у преисториско доба.

Из доба Римљана, који су се овде појавили још пре Христа, год. 34, за време цара Октавијана, остали су нам још многи споменици. Тако ,на пр., у римокатоличкој цркви у Мурској Суботи споља, на десној страни, узидан је камен са натписом из тога доба. У овом крају су тада била два велика пута. Пут „Петовија" је водио од Халиканума (Доња Лендава) за Сабарију (у Мађарској, варош Сомбатхељ), а други од Халиканума, поред Мурске Суботе за Беч.

Досељавање Словена

Словени су се у Прекомурју, као и у целој Панонији (у Мађарској од Будима и Мохача, Граца у бившој Аустрији, од Естергома, Комарома, јужно све до Драве) населили за време Авара од 550—600 година.

После Авара, године 840, франачки краљ, побожни Лудвиг, као господар Паноније, поклања Прибини, словеначком кнезу, крај који се протезао од Блатног језера и реке Раба све до Драве. Добио је, дакле, од словенске Паноније само један добар део, и ова је земља названа „Словенска Панонија" или „Словенска Војводина". Ово је била прва југословенска држава. Престоница је била у „Блатограду", поред Блатног језера. Прибина је ширио католичку веру и унапређивао пољопривреду. Године 861 управу преузима у своје руке Прибинов син Коцељ, који је Словенце сасвим превео у католичку веру. Године 867 путовали су кроз Коцељеву земљу браћа Св. Ћирило и Методије, одлазећи из Моравске за Рим. По молби Коцељевој Папа је 869 године поставио Св. Методија за првог владара у овим крајевима, који је овде одмах увео словенско богослужење, а црквом је управљао све до 874 године када је црква поново потпала под управу у Салцбургу.

После 896 године појавили су се Мађари, који су над Прекомурјем владали више од хиљаду година, све до 12 августа 1919 године.

Словени су се на територији Паноније у току времена добрим делом помађарили, а другим делом су се полагано све више и више повлачили на југозапад, да буду све ближе Словенима из Штајерске, Крањске, Међумурја. Од велике Паноније једва је остао Словенима дадесети део.

Помађаривање

Мађари су са својом круто управом одузели од Словенаца сва права која су их обележавала као народ. Остала им је на словенском језику само молитва у цркви. Па и у цркви им је био натуриван мађарски језик уместо словенскога. Словенска интелигенција се помађарила и радила опасно против Словена. Од свештеника је само овде-онде био понеки који је дисао словенским духом. Али Мађари су били најдрскији онда када ове Словенце нису називали Словенима, него су им натурали један назив којим су се трудили да их што већма отуђе од Словена. У школи, у новинама, у књигама, у званима су им говорили да су они „Венди", тојест Мађари који говоре вендски. Тим називом су они залуђивали не само прекомурске Словенце, него и цео свет. И ја, кад сам, у своје време, учио мађарску реалку у Вршцу, мађарску учитељску школу у Темишвару, Мађари професори су ми предавали да у југоисточном делу Мађарске, над Муром, живе Мађари који говоре вендски и који себе називају Вендима.

Акција свештеника Иванаца

Али нашао се у селу Тишини један свештеник (римокатолик) по имену др. Фран Иванаци (1857—1913), који је у последњим годинама свога живота устао против ове лажне науке, против измишљеног назива „Венда" и почео са другим свештеницима, пријатељима и ученицима да шири науку да Словени у Прекомурју нису Венди, већ су Словени, и то грана која припада словеначком племену. И због оваквога родољубивога рада, данашња наша чисто словеначка генерација назива свештеника пок. Иванаца оцем Прекомураца.

Национална свест се постепено буди...

Године 1913, један у то време млађи римокатолички свештеник, по имену Јожеф Клеки, почео је да издаје први словеначки лист за ове крајеве под називом „Новине." Овај недељни лист био је штампан у Сомбатхељу, у мађарској бискупској штампарији. Клеки је писао у верском духу, али овде-онде, међу редовима, пуштао је такве реченице које су биле довољне да заиграју „вендска" срца у словеначком правцу. Меродавни мађарски римокатолички кругови нису то ни приметили, а, уколико би нешто и приметили, правдао би се овај Клекиев поступак са разлозима у корист католичке вере, јер међу Словенцима у овом крају има их много евангеличке вере (23.000). Национална свест се, дакле, буди, али врло опрезно, неприметно, да се какогод не би изазвала освета свију Мађара.

Када су темељи „хиљадугодишње" Мађарске почели на крају Светског рата да пуцају и када је цела држава стајала пред распадом, тада су се Мађари побојали да не устану некако и „Венд", против Мађара и на основу начела самоопредељења не траже и они за себе отцепљење. Баш зато су за 20 октобар 1918 године заказали велики народни збор у Мурској Суботи. Пре збора пуштали су летке, по којима „вендски говорећи Мађари" желе да остану у границама Мађарске, али ова празна слама није дејствовала. Све је било доцкан. Рад римокатоличких свештеника ,који су се купили као у једном кругу око пок. др. Франа Иванаца, и рад „Новина" свештеника Клекса, из села Чреншоваца, уродио је богатим плодом. Словенци на овом збору од 20 октобра, који су приредили Мађари и помађарени Словенци, једногласно су узвикнули: „Нисмо ми Венди, већ смо Словенци! Живела Југославија!" Отпадници словеначки, кад су чули шта народ виче, запрепастили су се, али нису застали у својим пакленим намерама. Сад су окренули другом тактиком.

Убрзо се после оног неуспелог збора издају нови летци, у којима се поново слади „хиљадугодишња Мађарска" и у њима се Словенци више не називају Вендима, већ се овако позивају: „Драга браћо Словенци! Драги Словенци из миле нам мајке домовине Мађарске!" У тим плакатима се у границама Мађарске обећавала „словеначка аутономна управа", „словеначка Мурска жупанија", а тадашњи владин повереник за ове крајеве др. Бела Обал је обећао и засебну министарску канцеларију за Словенце, само да не траже отцепљење. Све су то биле од стране Мађарске лажи, варке и обмане, слаткоречиве речи и поновна залуђивања.

Омладински логор у Фрушкој Гори почиње 15 августа

Омладинска секција Друштва Фрушка Гора у Новом Саду, у заједници са омладинским удружењима, приређује овог лета први омладински логор у Фрушкој Гори, у времену од 15 до 31 августа о. г.

Логор ће се одржати у близини Беочинског манастира, у веома живописном пределу, у близини дивне шуме, изворске воде и планинског потока. Положај на коме ће се логор подићи налази се на врло подесном месту, на положају који је одлична полазна тачка за излете по целој Фрушкој Гори. Сем тога положај омогућује свакодневну набавку свеже хране из Новог Сада и околине, а близина Дунава омогућује учесницима пријатно освежавање.

Целокупни логорски трошкови сведени су на 150 динара, тако да ће једини издатак ван ове минимале износити путни трошкови учесника до Новог Сада. Сем тога одређено је да на сваких десет учесника учествује један бесплатно, а на петнаест учесника долазе двојица бесплатно. Овај попуст учинили су организатори да би и сиромашнији слојеви могли свој одмор што лепше провести и да се заједничким играма и забавама што боље упознају и зближе. Да би се омогућило учествовање и оним омладинцима којима је немогуће провести свих петнаест дана на логору, Друштво је омогућило и логоровање са скраћеним роковима, а од којих је најмањи 3 дана.

Добра храна, пријатан конак под шаторима, футбал, хазена, одбојка, лака атлетика, шах, ручна библиотека, као и разни музички инструменти пружиће учесницима најпријатнију забаву за време овог петнаестодневног одмора.

Пријаве за логор примају се најдаље до 5 августа на адресу Омладинске секције Д. Ф. Г., Нови Сад, Краља Александра ул. бр. 21. Поред пријава и сва остала обавештења могу се добити на наведеној адреси.

СИТУАЦИЈА НА ТРЖИШТУ ЖИТАРИЦА

Због великих залиха брашна, млинови купују мале количине пшенице

Београд, 2 августа. — Млинови купују мање количине пшенице, будући да имају знатне залихе брашна. Понуда на тржишту је, међутим, релативно врло велика, тако да Призад још увек купује велике количине. Министарство пољопривреде објавило је претходну процену овогодишњег приноса пшенице који так сира са 282.000 вагона. Призад је купио на дан 31 јула 1310 вагона, односно, закључно до тога дана, 16.452½ вагона. Извозни паритет према октобарском термину у Ливерпулу износи 61.60, а према Ротердаму 54 дин., односно, на бази цене за ефективну робу, дин. 57.

Иностранa тржишта су још увек чвршћа и курсеви су опет нешто мало порасли што је у вези са мањим приносом у Европи и очекивањем да ће услед тога увоз морати да буде повећан. Интересантно је да се из подунавља на западно-европским тржиштима не очекује још притисак, јер је Мађарска успела да прода Италији, Немачкој и Швајцарској скоро целокупни вишак, а Румунија је закључила знатне количине за Немачку. Закључни курсеви на дан 31 јула били су: Ливерпул: октобар 3/10 1/4, децембар 4/— 1/4, март 4/2; Винипег: октобар 52 1/8, децембар 53 3/8, мај 55 1/8; Буенос Аирес: август 7, септембар 7, новембар 7; Ротердам: септембар 3.32, новембар 3.47 1/2, јануар 3.70, мај 3.82 1/2; Чикаго: септембар 66, децембар 66 1/2, мај 66 7/8.

КУКУРУЗ. — Домаће тржиште. — Пословање у старом кукурузу је минимално, одкално. Шлеповске робе има врло мало, у понуди 113—114, ради се једино нешто више вагонска роба за унутрашњи конзум: паритет Инђија 116—117, банатске утоварне станице 114—116 дин. Има и првих терминских закључака за нови сушени октобар —новембар на бази од 100 дин. Извозни паритет према октобарском курсу у Ротердаму износи дин. 77, а према цени за ефективну робу циф енглеске луке 84 дин.

Иностранa тржишта. — На иностраним тржиштима, и последњих дана, влада чвршћа тенденција. За закључни курсеви на дан 31 јула били су: Буенос Аирес: август 5.81, септембар 5.86, октобар 5.87; Ротердам септембар 4.03, новембар 4.07 1/2 септембар 4.03, новембар 4.07 1/2, јануар 4.10; Ливерпул: август 20/9, септембар 20/10 1/2, октобар 21/—; Чикаго: септембар 42 3/4, децембар 42 3/4, мај 45 3/4.

ОКАСА таблете код полне слабости могу се покушати

Окаса таблете за мушке

100 комада Дин. 220.— уз повуку. • Заступник:

Апотека
Мр. РОЖМАН МИРОСЛАВ
Београд • Теразије 5

Огл. рег. С. бр. 5846—39

Пре 300 година
приписивали су успехе лечења у Рогашкој Слатини некој тајанственој сили

Данас
је та лековита снага научно испитана и доказана. Она је благодат природе за трпеће човечанство

Али такође за здравље
је Рогашка минерална вода непроцењива за очување здравља. И Ваш ће Вам организам наплатити већом отпорношћу, ако уместо друге пијете РОГАШКУ МИНЕРАЛНУ ВОДУ

Rogaška slatina

Успостављен је аутобуски саобраћај између Приморја и Енглеске

Загреб, 2 августа. — Ових дана је отворена нова међународна аутобуска линија између нашег Приморја и Енглеске. Једно енглеско друштво успоставило је ову нову међународну везу на којој ће се саобраћај обављати једанпут месечно. Аутобус полази из Лондона, преко Париза, Швајцарске и Северне Италије, за нашу државу преко Бања Луке, Сарајева и Сплита.

Пожар на салашу у Бачком Градишту

Бачко Градиште. 2 августа. Избио је пожар на салашу Михајла Бориа. Том приликом изгорела је једна камара сламе ,неке пољопривредне справе и друге ствари. Укупна штета износи неколико хиљада динара. Салаш није био осигуран.

АВИЈАТИЧАРИ И АУТОМОБИЛСКИ ВОЗАЧИ ПРОСЛАВИЛИ СУ СВЕЧАНО СВОГА ПАТРОНА, СВ. ПРОРОКА ИЛИЈУ

Слава Првог ваздухопловног пука и Аутомобилског пука Прве армиске области

Слави су присуствовали Бан г. др. Радивојевић и командант Армије, генерал г. Петровић

Данас пре подне, на Аеродрому „Југовићево", Први ваздухопловни пук, прославио је своју Крсну славу, Св. Пророка Илију, у присуству многобројних претставника власти и гостију. На лепо декорисаном аеродрому где влада примеран и савршен војнички ред и дисципилна, госте су дочекивали ваздухопловни официри на челу са командантом Ваздухопловне базе, пуковником г. Тодором Узелцем.

Пред укусно декорисаним хангаром „Бранка Вукосављевића", који је био окићен зеленилом и тробојкама, сакупили су се претставници власти и друштава и угледни грађани као и претставници свих родова војске, на челу са командантом армије, армиским генералом г. Милорадом Петровићем.

Тачно у 10 часова стигао је на славу Бан г. др. Јован Радивојевић са помоћником бана г. Драгомиром Дринчићем, у пратњи начелника Управног одељења и шефа кабинета г. Радошевића. Запажени су, затим, међу многобројним гостима претседник општине г. др. Милош Петровић, потпретседник општине г. др. Обрад Милутиновић, заменик управника полиције г. Родољуб Маленчић и други.

На писти су били поређани аероплани. Пред постројеним војницима су свештеници православне, римокатоличке и муслиманске вероисповести. Војна музика VII пешадиског пука интонирала је пригодну црквену песму. Затим су обављени верски обреди по прописима појединих вероисповести. На јектенија православног војног свештеника одговарао је хор радника са Аеродрома.

Потом је командант базе, пуковник г. Тодор Узелац одржао пригодан говор, у коме је истакао да су пре двадесет година долетели на новосадски аеродром први наши авијатичари и да је тај аеродром био Матица данашње југословенске авијације. Говорио је, затим, о значају ваздухопловства и на крају јее позвао све присутне да кликну Њ. В. Краљу и Краљевском Дому. Сви присутни прихватили су овај позив и громко кликнули: „Живео Краљ! Живео Краљевски Дом!"

После тога је војна музика интонирала државну химну.

Овим лепим свечаностима присуствовао је, на челу војних власти, Командант Прве армиске области, армиски генерал г. Милорад Петровић. Затим су били присутни начелник Штаба Прве армиске области, бригадни генералштабни генерал г. Тодор Милићевић; командант Ваздухопловне бригаде, пуковник г. Јаша Ђорђевић; командант Првог ваздухопловног пука, пуковник г. Стјепан Буразовић као и претставници свих осталих родова војске.

Домаћину славе, пуковнику г. Узелцу прво је честитао славу командант Армије, генерал г. Петровић, а затим сви остали присутни гости.

После тога је на писти, пред г. Баном, Командантом армије и осталим гостима извршен дефиле трупа, који је одлично успео. Наше ваздухопловство је и овом приликом дало леп доказ о својој савршеној војној спреми и одличној дисциплини.

На крају је гостима сервирана закуска.

После подне приређено је на аеродрому војничко веселе.

Тридесета слава Аутомобилског пука Прве армиске области

Три деценије после оснивања и слања наших првих аутомобилиста у иностранство, ради специјализирања и проучавања, прославио је данас Аутомобилски пук Прве армиске области у Петроварадину сво ју тридесету славу. Слави су присуствовали и Бан г. др. Јован Радивојевић, помоћник бана г. Драгомир Дринчић, Његово преосвештенство епископ г. др. Иринеј Ћирић, као и многи претставници националних и хуманих друштава из Новог Сада.

Већ пре девет часова искупило се многобројно грађанство да присуствује слави Аутомобислког пука. Славска свечаност је почела тачно у 9 часова, доласком команданта Прве армиске области, армиског генерала г. Милорада Петровића. После извршене примопредаје строја од стране домаћина славе, пешадиског мајора г. Драгољуба Љ. Ерића, отпочео је црквени обред на коме су чинодејствовали војни православни, католички и муслимански свештеник. После тога је извршено сечење славског колача. После сечења колача заступник команданта и домаћин славе мајор г. Ерић, одржао је пригодан говор војницима о значају и развају аутомобилизма у војсци изневши његов историјат од почетка 1909 па све до данас.

После тога официри и војници Аутомобилског пука прошли су парадним маршем испред гостију.

После дефилеа сви гости су позвани на закуску. После подне је одржано војничко веселе.

ПАЖЊА!
ФОТО-АМАТЕРИ обратите пажњу на нашу израду и на наше цене. Филм који сте плаћали 18 дин. код нас ћете плаћати 10 дин.
Фото Студио Рojал
Трг Ослобођења 2

У аутомобилској несрећи у близини Тителa погинуо је шофер Филип Шнец

Јуче је пошао из Новог Сада пословођа фирме Југо-Бруна г. Паја Малешевић аутомобилом марке Шкода са четири седишта. Аутомобилом је управљао Филип Шнец, шофер, родом из Ст. Футога. Г. Малешевић се задржао у Мошорину и затим летњим путем пошао према Тителу. Пола километра удаљено од Титела кад су пошли са летњег на камени пут, аутомобил се преврнуо и том приликом Филип Шнец је по глави претрпео тако тешке повреде, да је на месту остао мртав, док су повреде г. Малешевића лакше природе. На лице места изашла је судско-лекарска комисија из Титела.

Сва села на железничкој прузи Сомбор—Стари Бечеј добила електрично осветљење

Турија, 2 августа. — Напредно и чисто српско бачко село Турија најзад ће, после толико погађања и ишчекивања добити електрично осветљење. Општина је издала на тражби грађење електричне мреже у Турији. Мрежу ће изградити електрично предузеће „ДИН" инж. г. Борислава Црквењакова из Београда, које је са радовима већ отпочело, тако да ће, по уговору склопљеним са општином, послови морати бити окончани до 5 септембра. На дан 6 септембра рођендан Њ. В. Краља Петра II Турија ће прославити први пут осветљена електричним сијалицама. Коначно ће ово напредно место, поред осталих тековина културних, имати и електрично осветљење. Тиме су коначно сва села на железничкој прузи Сомбор — Стари Бечеј електрично осветљена.

Редовно купање у Новосадској минералној јодној води значи: здравље

СТЕНИЦЕ И МОЉЦЕ
као и њихова легла уништавамо са ГАРАНЦИЈОМ. Намештај и ствари апсолутно се ништа не кваре.
НА ПОЗИВ ИДЕМО У ОКОЛИНУ
„ЦИЈАН" завод за дезинсекцију
НОВИ САД, Краља Петра II број
Телефон 33-57

ПРИРОДНА СТВАР ЗА ВАС

Са истом промишљеношћу и брижљивошћу, с којом постављате циљ Вашег путовања, бирате Ваш пртљаг. Ништа се не заборавља шта служи искусном човеку, који је много путовао.

Традиционална Одол-флаша, знак негованог човека, прати Вас.

Одол Компанија је ставила у продају специјалну флашу за путовање, која се већ данас добија у свим стручним радњама по цени од дин. 12.— Одол вода за уста је у врућим данима на путу неопходно потребна.

Број: 342/939.

ОБЈАВА

Објављујем да ово двоје желе склопити брак:

Младожења: Рот Ђорђе, неожењен; занимање: прив. чиновник; вера: жидовска; место рођења: 21 август 1909 у Старом Бечеју; место становања: Нови Сад, Лук. Мушицког, 5; име родитеља: Рот Емил и Рајнер Адела.

Невеста: Кнебл Олга-Марија, неудата; занимање: прив. чиновница; вера: римокатоличка; место рођења: 18 јануара 1909 у Новом Саду; место становања: Београд; име родитеља: Кнебл Јакоб и Шнајдер Каролина.

Позивам све оне, којима је позната каква законска препрека за склапање брака горе споменутих или каква околност, која искључује њихов слободан пристанак, да ми то пријаве непосредно, или путем оне општинске управе односно матичара, код којега је објава истакнута.

Новом Саду, 28 јула 1939.

Клицин, држ. матичар.

ФЕЉТОН »ДАНА«

ОЛОВКА

Драгутин Ракановић

— И нећете да кажете, свиње безобразне, ко ми је сакрио оловку?! — Љутио се професор Савко Цветић и продро се на ученике, пошто је послао служитеља по директора.

Грохотан смех разлегао се учионицом.

— Пст! Шта се смејете?! Казаћете кад дође господин директор Ово је већ четврти оловка која ми нестаје у овом разреду. Лопови!

И опет смех у разреду.

Професор прошета између редова клупа грицкајући нокте. Најзад седе за катедру... Прочешља прстима леве руке замршену косу... Дуго је ћутао. Наједанпут је отворио прозивник. Ђаци прекидоше тему о лопти.

Јаким гласом, заповеднички прозвао је најнемирнијег ученика; затим, повивши главу, погледао поред наочара натакнутих на нос. Устао је са столице; пришао прозватом ученику.

Прозвати ученик је устао, припремио се да говори о Спарти, што је професор тих дана понајвише волео да пита.

— Кажи ми ти...

— О Спарти, нехотично га прекиде прозвати ученик и слатко се насмеши.

— Хм, хм, ниси симптом и уосталом у овоме моменту и не можеш бити пророк. Кажи ми јеси ли ти узео моју оловку, или знаш ко ју је узео? Најнемирнији си у тебе сумњам. Уосталом, ти о тој оловци најбоље знаш, јер оставио сам је исперд тебе сада када сам седео на твојој клупи док сам држао предавање... Ако ми одговориш на то питање, добијеш пет из историје. Но, то ти бар није тешко. Нећу да те мучим јелинским боговима, ни храброшћу Спартанаца.

Ученик у почетку као да је био збуњен постављеним питањем, а потом се грохотом насмејао заједно са осталим ученицима.

— Не знам, не знам ништа о оловци, — кроз сузе од смеха одговорио је ученик.

— Знаћеш, знаћеш, свињо лакњива! Говори, ако мислиш да не добијеш двојку и ако мислиш да ти не претресам тур!

Ученик као да се уплашио кад је чуо претњу. Премештао се с ноге на ногу, погледао по разреду и гестикулирао очима као да запиткује другове да ли да каже истину на постављено питање. Остали ученици у озбиљној пози ћутали су. Решио се да ћути и он. Ћутао је...

— Но, волиш ли двојку!? — пореметио је професор тишину зловољно, грицкајући нокте.

И опет настаде ћутање. Само је једна мува реметила тишину, која је непрестано зујала док се клизала низ прозорско стакло, о којој би наставница природописа испредала читаве бајке.

— Ајд, ајд, шта си се заплео ко лиле у кучине, није то тешко питање. Помоћи ћу ти и ја мало. Дакле, оловка је споља црвене боје што је доказ да јој је и срце црвене боје; пола је истрошена. Одговори на постављено питање укратко, али јасно, углавном оно што ја хоћу да ми одговориш. Не тражим њену прошлост: како се направила у фабрици и пошто ју је продао трговац. Питам те само из моје области. Ето, сад ваљда све разумеш Извео сам те из прашуме на чисти ну.

После дужег ћутања у разреду, професор је наредио да сви ученици изађу из својих клупа и да стану у ред поред катедре.

Настало је претресање. Професор је вадио из ученичких џепова разне предмете; код неких је налазио и понеки остатак догореле цигаре. Али ништа, то је споредно, не тражи пушаче, него своју оловку... Из џепа једног мирног ученика извадио је једну подугачку хартију исписану мастилом. То је било љубавно писмо, које је писао ученик тога часа. Професор се мало искашљао дубоко уздахнуо, као човек после тешког посла. Раширио је хартију и почео гласно да чита, док се сви ђаци окупише око њега:

— „Драга моја Анкице, како сам синоћ био срећан када сам те видео поред мог прозра са ружом на грудима, са разливеним смехом преко лица. Кажем, био сам срећан, али је срећа брзо ишчезла, јер си се ти брзо изгубила, оставивши ми само једно писмо исписано дрхтавом руком. Донекле и волим што си тако урадила, јер усмено када разговарамо једно поред другог не умемо да причамо као дописивањем. Али, ипак, осећам се срећнији када си поред мене. Ах, драга моја, како те силно волим и не могу ти ту љубав речима насликати јер та љубав, која је изникла у жижи моје душе, може се само осетити. Једино ледена смрт може нас раздвојити. Читајући твоје писмо, које си ми си ноћ бацила у наручје, уздахнуо сам безброј пута, јер сам читао уздисаје твоје“...

Професор прекиде читање, подиже главу тавану и као да бејаше заборавио зашто је извео ученике из клупа.

— Ха, ха, љубивниче мој, а да ли овако декламујеш историју?!

Аутор писма био је постиђен, гледао је у под и цепкао једну хартијицу у руци. Гуркање и смејање у разреду.

Професор продужи:

— „Да ли се сећаш, драга моја, онога лепог априлског дана, док је мирисала перуника и док је пролеће говорило да је бесмртна природа, да ли се сећаш онога дана када смо се упознали? Мени још увек лебди пред очима тај дан и златним словима уписан је у мој дневник. Била си у некој белој хаљиници, идоле мој, као анђео стражар на рајским вратима... Волим те, безмерно те волим, то ти може послужити као одговор на твоје писмо од синоћ“...

Професор се раскорачи, пун апетита за читањем овог љубавног писма, искашља се, па настави.

— „Драга моја, ово ти писмо пишем на часу историје док расејани професор Савко Цветић тражи своју оловку, коју је ставио за своје уво“.

Директор који је поодавно, неосетно ушао на широм отворена врата, знајући о чему се ради, кроз смех добаци.

Ха, господин колега, ушли сте у траг лопову.

Професор Савко Цветић, постиђен, приђе директору, махинално му стегне руку, дубоко се поклони и брзо подигне оловку са пода која му при клањању бејаше спала иза десног уха.

Промене у власништву некретнина на територији града Новог Сада

Према службеним подацима о преносу некретнина на територији града Новог Сада, извршене су у последње време следеће промене у власништву: Олга Катаринић је продала Бенедикту Погорилићу плац за 30.000динара; Катарина Рајн је продала Андрији Волфу земљу за 11.362 динара; Катарина Рајн је продала Катарини Бем земљу за 8.119 динара; Стефанија Швајхлер је продала Андрији Шћекелу плац за 13.500 динара; Милан Николић је продао Пери Папулином кућу за 50.000 динара; Антун Јуришић је продао Јовану Фекете плац за 20.000 динара; Тивадар Молнар је продао Рудолфу Лонгаверу палц за 3.200 динара; Рудолф Лонагвер је продао Антуну Сауеру плац за 3.200 динара; Сима Екштајн је продао уд. Ружи Крајзер кућу за 400 хиљада динара; Карло Шпенгл је продао Новосадском електричном д. д. кућу за 60.000 динара; Општина града Новог Сада је продала Мити Продановићу плац за 621 динар; Трговачка и обртна банка д. д. је продала Зори Матић кућу за 220000 динара; Јелена Продановић је продала Недељку Белином кућу за 13.000 динара; Мила Франко је продала Барици Мила половину куће за 35.000 динара; Фридрих Милер је продао Ђули Червес плац за 100.000 динара; Филип Шмит је продао Новосадском електричном д. д. кућу за 60.000 динара; Филип Шмит је продао Новосадском електричном д. д. кућу за 60.000 динара; Филип Шмит је продао Новосадском електричном д. д. кућу за 60.000 динара; Филип Шмит је продао Новосадском електричном д. д. кућу за 60.000 динара; Илија Борота је продао Душану Божидару плац за 24.000 динара; Жарко Керац је продао Славку Мушицком кућу за 37 хиљада динара; Клаудија Шербак је продала Новаку Јуришићу кућу за 100.000 динара; уд. Розалија Шрајбер је продала Јанку Левиу кућу за 150.000 динара; Прво паробродарско друштво је продало Гези Вецлу плац за 90.000 динара; Ђорђе Стојковић је продао Петру Стојковићу плац за 2.000 динара; Ференц Сабо је продао Јовану Духославу кућу за 12.000 динара; Прво паробродарско друштво је продало Виктору Фогелсбергеру плац за 250.000 динара; Град Нови Сад је продао Миливоју Чолаковићу плац за 41.917 динара; Михаило Уборњи је продао Терези Такач плац за 8.000 динара; Јован Мирковић је продао Александру Туцићу кућу за 95.000 динара; Јулијана Фајт је продала Терезији Шварц кућу за 70.000 динара; Ела Ајзинг је продала Франьи Булићу кућу за 195.000 динара; Јохана Халер је продала Даници Плавшић кућу за 24 хиљаде динара; Коста Миросављевић је продао Шандору Филепу плац за 16.000 динара; Даница Аврамовић је продала Ђули Табориу кућу за 640.000 динара; Паула Вараши је продала Лајошу Илешу кућу за 35.000 динара; Антон Трен ка је продао Јовану Морицу плац за 8.000 динара; Александар Хил је продао Ели Јовановић кућу за 71.500 динара; Матија Рајх је продао Николи Обадићу земљу за 235 хиљада динара; Прво дунавско паробродарско друштво је продало Стевану Пентеку земљу за 90.000 динара; Антонија Белеслијин је продала Клаудији Шарбак земљу за 58.000 динара; Лоренц Холер је продао Павлу Охенбакеру земљу за 20 хиљада динара; Чедомир Ивковић је продао Андрији Ковачићу земљу за 41.500 Д. Јозеф Девис је продао Милану Димићу земљу за 28.500 динара; Емил Брзак је продао Лазару Вуксановом земљу за 4.697 динара; уд. Милица Стојковић је продала Јовану Стојковићу земљу за 11.000 динара; Валентан Рајман је продао Франьи Пфистеру земљу за 350.000 динара; Данило Каћански је продао Илији Аврамовићу плац за 160.000 динара; Веселин Козарев је продао Сави Шакићу кућу за 25.000 динара; Драгиња Павловић је продала Јозефу Девишу земљу за 29.000 динара; уд. Стевана Илеша је продала уд. Јустини Фехер кућу за 26.000 динара; Стеван Мирић је продао Петру Јератићу земљу за 30.000 динара; Франьа Бек је продао Магди Шефер кућу за 97.000 динара; Прво цесарско краљевско Дунавско паробродарско друштво је продало Велимиру Шуштрану земљу за 115 ихљада динара; уд. Ахацција Вахтл је продала Ирени Клеменчић земљу за 150.000 динара; Ђока Дунђерски је продао Ивану Петрушићу плац за 50.000 динара; Доротије Лази је продао Милану Миодраговићу земљу за 40.000 динара; Јован Лази је продао Милану Миодраговићу земљу за 80.000 динара.

СОМБОРСКА БЕРЗА

Сомбор, 1 августа 1939

ПШЕНИЦА: Бачка околина Сомбор 157, Бачка околина Нови Сад 157, средњо Бачка и Барања 157, канал Кр. Александра 159 Дунав канал 159, лађа Тиса I 165, лађа Тиса II 164, Дунав Бачка Банат 162, лађа Бегеј 163, Тиса канал 162, горњо Бачка и Банатска 159, Јужно банатска 157, сремска 152, славонска 148—150.

РАЖ: Бачка 127.50—130.

ЗОБ: Бачка нова 122.50—125, сремска и славонска 122.50—125.

ЈЕЧАМ НОВИ: Сомбор околина 63/64 кг. 132.50—135, сремски 132.50 до 135, барањски прол. 69 кг. 185—190.

КУКУРУЗ: Бачки 115—117

ПАСУЉ: бели бачки 2% 290-295

БРАШНО: 0гг и 0г 232.50—242.50, број 2 212.50—202.50, број 5 174.50—182.50, број 6 147.50—157.50, број 7 112.50—117.50.

МЕКИЊЕ: пшеничне у јута врећама бачке 108—110, сремске 108 до 110.

Тенденција непромењена.

Промет: 193 вагона.

СПОРТ

Леп успех наших лакоатлетичара у Немачкој

Наши лакоатлетичари у Целовцу поставили су 4 нова југословенска рекорда

У екипи Југославије учествовао је и Новосађанин Марковић

Клагенфурт, 2 августа. — Завршене су лакоатлетске утакмице у Клагенфурту на којима су учествовале екипе Немачке, Југославије и Румуније. На данашњим такмичењима Југословени су постигли изванредне успехе, јер су у четири дисциплине тукли досадање југословенске рекорде. Југословенска екипа данас се борила са пуно елана, иако је било нарочито топло и непогодно време Југословени су, давши све од себе, премашили очекивања у појединим тачкама.

Технички резултати су ови:

Трчање 100 метара са препонама: први Лајтнер (Немачка) 15,3, други и трећи Ерлих (Југославија) и Лангмајер (Немачка) оба 15,7, четврти Негру (Румунија) 16,9, пети Јурковић (Југославија) 17,2, шести Мајшчук (Румунија) 17,5.

Интересантно је да су код ове дисциплине засебно трчали најпре тројица, па је резултат гледан према постинутом времену.

Скок са мотком: први Прокш (Немачка) 3,70, други Едиг (Немачка) 3,50, трећи Ленерт (Југославија) 3,50, четврти Ивануш (Југославија) 3,40.

Ленарт у овој тачци није имао добар залет, па због тога није могао да постигне бољи резултат, иако је могао да туче оба Немца.

Бацање кладива: Први Бајер (Немачка) 54.53, други Мајер (Немачка) 52.99, трећи Степиншек (Југославија) 47.99, четврти Биро (Румунија) 45.94, пети Гоић (Југославија) 44.44.

Трчање 100 метара: Први Милер (Немачка) 10.8, други Штрукел (Немачка) 10.9, трећи Стевановић (Југославија) 11.1, четврти Клинг (Југославија) 11.2.

Скок у даљ: Први Ленерт (Југославија) 6.93, други Стоическу (Румунија) 6.85, трећи Дујак (Немачка) 6.83, четврти Милер (Немачка) 6.64, пети Урбић (Југославија) 6.53.

Трчање 400 метара: Први Розе (Немачка) 49.5, други Кристе (Немачка) 50.7, трећи Немец (Румунија) 52.2, четврти Деспот (Југославија) 52.3, пети Плетершек (Југославија) 52.5.

Бацање кугле: Први Ковачевић (Југославија) 14.35, други Цуфал (Немачка) 13.83, трећи Фисл (Нем.) 13.79, четврти Гурау (Рум.) 13.35.

Трчање 800 метара: Први Горшек (Југ.) 1.55.5, други Ритер (Нем.) 1.55,9, трећи Киш (Рум.) 1.56,4 (нови румунски рекорд), четврти Лоренц (Нем.) 1.56.5.

Троскок: Први Калистрат (Рум.) 14.27, други Тујак (Нем.) 14.18, трећи Јовичевић (Ј) 14,09, пети је био Југословен Микић са резултатом 13.55.

1500 метара: први Киш (Рум.) 3,59.9 (нов румунски рекорд), други Горшек (Југ.) 4,01.1 (нов југословенски рекорд), трећи Косир (Југ.) 4,02.5 — бољи од југословенског рекорда. Ово је била најинтересантнија трка коју је најпре водио Немац Лебан а затим Горшек прешао у вођство да на концу Румун Киш са изванредним финишом однесе победу у времену новог румунског рекорда. Други Југословен Косир такође је врло добро трчао.

Бацање копља: Први Единг (Немачка) 66.66, други Маркушић (Југославија) 60.51, — нов југословенски рекорд, трећи Цалбрукнер (Немачка) 59.84, четврти Јандрле (Југославија) 52.13.

200 метара: Први Милер (Немачка) 22.1, други Штрукел (Немачка) 22.3, трећи Кристеа (Румунија) 22.8, четврти Килинг (Југославија) 23,2.

Скок у вис: Први Флахбергер (Немачка) 1.80, други Микић (Југославија) 1.80, трећи Блахке (Немачка) 1.80, четврти Мартини (Југославија) 1.70.

Бацање диска: Први Тунер (Немачка) 47.31, други Хавалец (Румунија) 44.58, трећи Фисл (Немачка) 42.77, четврти Ђуричић (Југославија) 40.01, шести Ковачевић (Југославија) 39.

Трчање 5000 метара: Први Едерлајн (Немачка) 15,03.8, други Едер (Немачка) 15,37.2, трећи Котник (Југославија) 15,1.6, четврти Хорник (Југославија) 16,39.4.

4×100 метара: Прва екипа у времену од 42.9, друга екипа Југославија у постави Јовановић Стевановић Радоњић, Клинг 43. Ово је нов југословенски рекорд, трећа је Румунија у времену 43.6.

Штафета 4×400 метара: Прва Немачка у времену од 3,18.9, друга Југославија у постави Деспот, Скушек, Клинар и Марковић у времену 3,24.5 — нов југословенски рекорд, трећа Румунија у времену 3,34.3.

Ова такмичења одржана су у оквиру двобоја између Немачке и Југославије, Немачке и Румуније и Румуније Југославије, Коначни резултат био је овај:

Немачка — Југославија 102½:61½ за Немачку.

Немачка — Румунија 108:65 за Немачку.

Југославија — Румунија 99:65 за Југославију.

Југословени су постигли врло добре резултате узевши у обзир да Немци имају једну од најачих екипа на свету. Додуше немачка екипа која је наступала против Југославије и Румуније није била састављена искључиво од најбољих атлетичара, али ипак је било неколико изврсних европских класа.

ЦЕНОВНИК ОГЛАСА „ДАНА"

Страна има 4 ступца. Ширина стране је . . . 24 см.
Ширина једног ступца је 6 см.

ЦЕНЕ ОГЛАСА;

1. Цела страна дин. 1700.— са држ. порезом дин. 1740.—
2. Пола стране „ 850.— „ „ „ „ 890.—
3. 1/4 „ „ 425.— „ „ „ „ 445.—
4. На страни текста 1 см. . . . . „ 18.—
5. На огласној страни 1 см. . . . . „ 12.50

МАЛИ ОГЛАСИ:

1. Тражња службе до 10 речи . . . . . „ 5.—
   свака даља реч . . . . . „ 0.50
2. Остали мали огласи до 10 речи . . . . „ 10.—
   свака даља реч . . . . . „ 1.—

БЕЛЕШКЕ И НОТИЦЕ:

Личне вести, свечари, помени, венчања, веридбе до 10 речи . . . . . „ 15.—
свака даља реч . . . . . „ 1.—

ДРАЖБЕНИ ОГЛАСИ:

А) о продаји покретнине: до 12 см. . „ 90.—
Б) о продаји некретнине: до 12 см. . „ 90.—
од 13 до 20 см. . „ 120.—
од 21 до 25 см. . „ 160.—
преко 25 см. . „ 220.—

Осим горњих цена огласивач плаћа државни порез према величини огласа.

Текстил (Нови Сад)-Анастас (Београд) 5:1 (2:0)

Београд, 1 августа. — У недељу је на игралишту Железничара одиграна пријатељска утакмица између С. к. Текстила из Новог Сада и овдашњег Спорт клуба Анастаса, која се утакмица завршила заслуженом победом гостију од 5:1.

Новосађани су у оба дела игре пружили технички дотерану игру кратких пасова по земљи и савладали потпуно заслужено домаћи тим. У таму Текстила нарочито се истицао трио и ужа одбрана.

ОГЛАС

На дан 6 августа 1939 г. у 8 часова одржаће

се писмена офертална лицитација за градњу парохиског дома у Доњем Ковиљу (Бачка).

Предрачунска сума дин. 77.170.

Кауција за домаће 5%, а за стране 10% од предрачунске суме. У случају да ова лицитација не успе, одржаће се друга под истим условима на дан 13 августа 1939 год.

Српска православна црквена општина у Доњем Ковиљу, 30 јула 1939 год.

Мали огласи

ВИНОГРАД ОД ПОЛА ЈУТРА

на најлепшем месту, вила од 3 собе, претсобље, тераса, 150 воћки, 600 метара удаљен од Дунава, под родом, хитно се продаје. Цена 55.000 динара. Посреднички биро Мијатовић Стеван Милетићева 12. (1953)

ОДМАХ ЗА ИЗДАВАЊЕ

велики магазин за радионицу, један подрум за вино и гаража, Краља Петра Другог бр. 54. (1941)

ПРОДАЈЕ СЕ ЛЕПА КУЋА

у Петроварадину. Упитати „Експрес" огласни завод, Нови Сад, Лазе Телечког 1. (1942)

КЊИЖАРСКИ ПОМОЋНИК

старији, добро уведен у струци, може добити стално намештење у књижари „СЛАВИЈА", Нови Сад. (1950)

ТРАЖЕ СЕ

муж и жена, жена да је куварица; и једна вешерка, — за дом „Марије Трандафил". Упитати у Матици српској. (1951)

ШКОЛСКУ ДЕЦУ

тражи чиновнички пар без деце у кост и стан. Строга нега и поучавање од првог до четвртог разреда. Обратити се писмено или лично у Петровград, Железнички ред, 12. Повољна цена. (1952)

У ФАРКАЖДИНУ

усред села издаје се или продаје кућа за сваку трговину, нарочито пекару, дрвару, мешовиту трговину или слично. Кирија мала, место напуштено услед одласка у град. Уведена радња. За лагер потребно само 20.000 динара. 2 собе са улице, локал, кујна, двориште, кочине, магазин, башта за економију. Куповна цена 40.000 и на отплату. Видети на лицу места кућа бр. 233, за услове упитати код сеоског бележника или у Петровграду, Вуков, Железнички ред, 12. (1952)

КРОЗ НОВИ САД

Библиотека Матице српске отворена од 8—12 и 15—17 часова. Музеј Матице српске отворен од 11—12 часова.

УРАНИЈА

Среда, 2 августа премијера
ДВА ВЕЛЕФИЛМА
I
ДАНИЕЛ ДАРИЈЕ
Дуглас Фербенкс мл., Миша Ауер
у пикантном филму

Она хоће - Он неће
(НАПАСТ ПАРИЗА)

II
Монументално ремекдело
„Херојске баханалије"
ФРАСОА РОЗАЈ, ПАУЛ ХАРТМАН, ШАРЛОТА ДОДЕР и ТРУДЕ МАРЛЕН
Духовити франц ски хумор
весели заплетаји
Почетак у 5, 7 и 9 часова

ДЕЖУРНЕ АПОТЕКЕ
Од 29 јула до 4 августа

Апотека Гросингер Мр. Јована, Краља Петра ул. бр. 30. Телефон 27-40.

Апотека Михелс Мр. Јулија, Краља Петра II 70. Телефон 29-51.

Апотека Насл. Житровића, Петроварадин.

*

БУКОВИЧКА МИНЕРАЛНА ВОДА „Кнез Милош" Ш. Д. Б. НОВИ САД, Краља Александра 21. Телефон 20-20 и 32-42. — Код филијала: СОМБОР Телефон 69. — СМЕДЕРЕВО: Телефон 47. КРАГУЈЕВАЦ: Телефон 88 и ПЕТРОВГРАД: Телефон 169. РУМА: Телефон 39 и БЕЛА ЦРКВА: Тел. 40.

*

РОЂЕНИ, ВЕНЧАНИ И УМРЛИ

Рођени су: Ђерђи, син Ђерђа Бороша, кројача, и Аранке Деманд. — Женско дете Тоше Стајића, ратара, и Дренке Марић. — Михајло, син Петера Марона, бравара, и Доротеје Ренер. — Нели, кћи Франца Клингера, баштована, и Катице Тот. — Рожика, кћи Јожефа Томе, каменоресца, и Марије Колар.

Венчања није било.

Умрлих није било.

—ooo—

НОВОСАДСКА БЕРЗА

Нови Сад, 2 августа 1939

У берзанском промету закључено је данас:

ПШЕНИЦА: бачка 147—149, банатска 146—149, сремска 147—149, славонска 147—149.

РАЖ: бачка 127—129.

ЈЕЧАМ: бачки и сремски нови 134 до 136.

ЗОБ: бачка сремска и славонска нова 122.50—125.

КУКУРУЗ: бачки 116—117, паритет Инђија 116—117.

БРАШНО: 0гг и 0г бачко и банатско 232.50—242.50, број 2 212.50—222.50, број 5 192.50—202.50, број 6 172.50—182.50, број 7 147.50—157.50, број 8 117.50—122.50, 0гг и 0г сремско и славонског 227.50—237.50, број 2 207.50—217.50 број 5 187.50—197.50, број 6 167.50—177.50, број 7 142.50—152.50, број 8 117.50—122.50.

МЕКИЊЕ: бачке 106—108, сремске 103—105, банатске 100—102.

ПАСУЉ: бачки и сремски бели нови без вреће 240—242.50.

МАСТ: у кантама по 25 кг бруто за нето 1370—1380.

Тенденција: непромењена.

ПРОМЕТ: средњи.

Пошто стигну још нека обавештења од г. Мештровића израдиће се програм великих свечаности поводом откривања споменика Светозару Милетићу

Свечаности ће се одржати вероватно 17 или 24 септембра

Јуче је ужи одбор за подизање споменика Светозару Милетићу одржао своју прву седницу, под претседништвом г. др. Александра Моча, претседника Матице српске. Као што је „Дан" већ јавио, ужи одбор има задатак да изради детаљан програм свечаности приликом откривања споменика војвођанском народном великану.

Међутим, дан откривања споменика није још могао бити утврђен на овом првом састанку ужег одбора. Како сазнајемо, очекују се још нека обавештења од г. Мештровића да би се могао коначно одредити датум свечаности. Вероватно је да ће се откривање обавити 17 или 24 септембра о. г.

Као главне тачке свечаности пред виђају се помен на Успенском гробљу, поворка Сокола кроз град, откривање споменика, говори пред споменником, учешће певачких друштава и средњошколске омладине, свечана академија у Спомен-дому са говором г. др. Алексе Ивића, професора Правног факултета у Суботици, и банкет.

На дан откривања споменика одржаће се соколске утакмице на гимназиском вежбалишту, приредба војвођанских омладинских друштава у Спомен-дому и, на крају, концерт војвођанских певачких друштава.

Како смо обавештени, ужи одбор састаће се поново чим стигне одговор г. Мештровића.

Са постављањем постамента, као што је познато, отпочело се и радови су у току. На тргу Ослобођења много света посматра ове радове.

ПРЕД СКУПШТИНУ СРПСКОГ УЧИТЕЉСКОГ КОНВИКТА У НОВОМ САДУ

Српски учитељски конвикт у Н. Саду улази у педесету годину своје успешне делатности

Српски учитељски конвикт у Новом Саду одржаће редовну годишњу скупштину у четвртак, 17 августа, у 9 часова, у друштвеним просторијама.

У среду, 16 августа, пре подне, у 9 часова, одржаће се седница Управног одбора, а на дан скупштине, у 7 часова, одржаће се у Св. Николајевској цркви парастос умрлим члановима и добротворима конвикта.

Конвикт, чији је претседник сремски школски надзорник у пензији г. Ђока Гајин, показао је у своме раду и у прошлој години лепе резултате. Сада се навршила 49 година рада Конвикта и наступа јубиларна, педесета година. У извештају који је управа Конвикта спремила за скупштину, наводи се и ово:

„Осврнемо ли се у прошлост, можемо бити поносни лепим успесима које је наш завод ,од скромних почетака, али истрајном вољом, радом и пожртвовањем својих, нарочито старијих, чланова до данас постигао. Данас је наш завод надалеко познат, многи родитељи — чак из најудаљенијих крајева наше отаџбине — распитују се за њ и желе сместити своју децу овде на даље школовање и васпитање. Ми не можемо ни примити сву ту децу, јер нема толико места."

„Управа се свесрдно старала за унапређење завода. Решавано је о моралном и материјалном унапређењу завода и све је учињено, што се могло учинити за његов напредак. Ипак, опажа се у последње две године лагано, али стално опадање успеха и владања наших питомаца. Неугодна је, али истинита констатација, да је успех и ове године подбацио још у већој мери од прошле године. Са оваквим успехом није овај одбор нимало задовољан, а дечји родитељи поготово не. Потребно је зато упитати се, зашто је то тако и до кога је кривица: да ли су криви заводски васпитачи, да ли деца или, можда, донекле и дечји родитељи. Важно је то питање и мора се овако отворено поставити, о њему добро размислити те потражити злу лека. Старији чланови знају да је у пређашња времена у заводу радило с децом неколико лица, па је успех и владање било боље. У последње две године имамо оде уз надзорника са два васпитача у мушком одељењу те надзорницу с једном васпитачицом у женском одељењу и екстерне наставнике за поједине предмете. Екстерне наставнике плаћали су ове године сами дечји родитељи, који су их сами тражили, само да им деца у школи боље прођу. Не може им се то замерити, родитељи су. А успех је, ево, крај свих тих материјалних жртава слаб. У пређашња времена помагали су надзорницима старији питомци, па тако и себе боље учвршћивали у наукама, док данас деца све готово очекују од наставника. Овако се деца никако не привикавају на самосталан рад, иако је то жеља данашње школе рада.

Има дакле кривице до свих: надзорника, деце и родитеља. До деце, ипак, мање. Родитељи много греше што дају многе паре за разне инструкције и децу на тај начин нехотице навикавају на нерад, место да од њих озбиљно траже да савесно врше своје ђачке дужности. Тако би их присилили да се сами лате посла, не очекивајући све готово — сажвакано. Само би се деца на овај начин правилно спремала за живот, који нарочито у ова бурна времена тражи прекаљене борце и спремне раднике. А радећи овако брзо би увидели и способности своје деце, па би их за времена, ако нису за школу, упутили на други користан рад.

Још се нарочито опажа, да су баш учитељска деца — због којих је у првом реду и основан овај завод — та која слабо уче и лоше се владају. Раније се при примању деце у завод тачно придржавало друштвених правила, која одређују да се могу примати деца која добро уче и примерно се владају, па је зато све било боље и уз мање материјалне жртве родитеља. А последње две главне скупштине дозволише — из обзира према члановима оснивачима — да њихови и поновци па и они лошијег владања могу бити примљени у завод. Хтело се помоћи појединцима, а постигло се обратно, јер су таква деца сметња и опасност за добру децу, чиме се руши и углед ове наше установе."

Стога одбор предлаже скупштини да се више никако не примају у завод таква деца, а и она код којих би се у току године опазио тај недостатак, да се одмах отстране из завода.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Указом Краљевских Намесника, на предлог г. Министра трговине и индустрије унапређен је за инспектора, 4 групе 1 степена, Одељења за трговину и индустрију Банске управе у Новом Саду г. Душан Поповић, инспектор исте Банске управе.

Сало Нетел, крзнар, Нови Сад, извештава поштоване муштерије да свој локал пресељава у Краља Петра Другог улицу број 4 (Футошка улица).

Лекар г. др. Лео Голдберг пријавио је Управи полиције да је син његове сестре, Ђорђе, 19 година стар, шегрт, нестао из стана својих родитеља, у Милетићевој улици 37. Родитељи су молили полицију да пронађе сина, који је, по свој прилици, побегао у Београд или у Петровград. Сличну пријаву поднео је и Добросав Страјинић, служитељ, са станом у Југ Богдана ул. број 5. Његов син Бранко, 17 година стар, такође је нестао. Полиција је повела истрагу да пронађе нестале младиће.

По лекарском рецепту најбоље наочаре добијете **по најјевтинијој цени код дипломираног оптичара Бенедека Нови Сад.**

ЗА ДОМАРА

нуди се млађи човек, вешт. Милан Ђеран, Пашићева 24. (1954)

Власник за ДАН д. д.: ЛАЗАР АТАНАЦКОВИЋ главни уредник, Стевана Брановачког 11. — Ротациона штампа: [illegible] штампарско-издавачко предузеће Краља Александра, 2.